



Monialaiset sosiaali- ja terveyspalvelut 1.11.2011–31.10.2013

Omaishoidontuen kehittäminen Muonion kunnan alueella osana ikäihmisten kotona asumista tukevia palveluja

Kehitysyöntekijä Sirpa Korkalo

1.8.2012-31.1.2013



<u>Keinot</u>	<u>Toiminta</u>	<u>Toteuma</u>
<p>1.8.2012 aloitin projektityön ” omaishoidontuen kehittämisen Muonion kunnan alueella osana ikäihmisten kotona asumista tukevia palveluja.</p>	<p>Tutustuin omaishoidontukeen liittyviin asioihin kuten lakiin ja asetuksiin, myöntämisen perusteisiin, omaishoitajan oikeuksiin ja hoidettavalle annettaviin palveluihin. Tietoja etsin netistä ja kirjoista. Lisäksi olin jonkin verran yhteydessä naapurikuntiin. Tutustuin Muonion kunnassa olevaan omaishoidon tuki käytäntöön ja sosiaalilautakunnan tekemiin päätöksiin omaishoidontuesta sekä omaishoidontuki asiakkaille annettavista sosiaalipalveluista .</p>	
<p>Tiedotetaan kirjeitse Muonion kunnassa asuville omaishoitajille omaishoidontuen kehittämisen jaksosta.</p>	<p>Laadin kirjeen omaishoitajille, jossa kerroin kehittämistehtävästä ja siitä, että tulen lähettämään kyselylomakkeen omaishoitajille johon pyydän heitä vastaamaan ja myöhemmässä vaiheessa myös tapaamaan heitä kyselylomakkeen pohjalta.</p>	<p>Kirjeen omaishoitajille lähetin 5.9.2012</p>
<p>Lähetetään kyselylomake omaishoitajille.</p>	<p>Laadin kysymyksiä omaishoitajille, jossa kysyn esim. hoitajan ja hoidettavan ikää, erilaisia kysymyksiä hoitajan jaksamisesta hoitotyössään, omaishoitajalle /- hoidettavalle annettavien palvelujen riittävydestä ja tarpeista, omaishoitajan vapaiden käytöstä ja järjestelyistä sekä heille kuuluvista sosiaalieduista /- tuista .</p>	<p>Kyselylomakkeet postitin 11.9.2012</p>
<p>Kyselylomakkeiden saapuminen ja omaishoidontuki asiakkaiden tapaaminen.</p>	<p>Kyselylomakkeita postitin kaikille omaishoidontukea saaville asiakkaille , joita Muonion kunnassa on kaikkiaan 18. Soitin kyselyyn vastanneille ja -vastaamatta jättäneille asiakkaille ja sovi heidän kanssaan tapaamis ajankohdan.</p>	<p>Ensimmäisiä kyselyyn vastanneiden vastauksia saapui syyskuun lopulla ja viimeisin lokakuun puolessavälissä. Vastauksia sain 10 asiakkaalta, mikä on 56% kunnan alueella olevista omaishoidontukea saavista asiakkaita. Näin ollen olen hyvin tyytyväinen vastausten määrään. Kaikki asiakkaat eivät olleet halukkaita tapaamaan, varsinkaan kyselylomakkeeseen vastaamatta jättäneet. Kävin kuitenkin yhdeksän asiakkaan luona. Tapaamisen aikana keskustelimme lähinnä omaishoitajan arjesta. Kerroin heille mahdollisuuksista sosiaalisin etuuksiin ja omaishoitajan vapaan aikaisiin vaihtoehtoihin hoito mahdollisuuksiin. Muonion kunnassa vain pieni määrä omaishoitajista käyttää heille kuuluvia lakisäteisiä vapaitaan.</p>

Vastausten yhteenvetoa	Tein yhteenvetoa omaishoitajien vastauksista ja keskusteluista marraskuun aikana. Syys – marraskuussa tuli myös omaishoidontuki hakemuksia yllättävän paljon. Järjestin tapaamisen 8.10.2012 Enontekiön kanssa Omaishoidon tuen merkeissä. Mukaan kutsuin Muonion projektityöntekijät, kotisairaanhoidajan, sosiaaliohittajan, vanhustyön ohjaajan, Kerttu Vesterinen, Enontekiöltä kutsuin, sosiaaliohittajan- ja – ohjaajan, kotisairaanhoidajan sekä omaiset ja läheiset liiton edustajan. Tarkoitus oli lähinnä tutustua myös Enontekiön käytäntöihin ja keskustella mahdollisista yhteisistä toiminta tavoista. Lisäksi omaiset ja läheiset liitosta oli asiansa osaava henkilö vastaamassa esitettyihin kysymyksiin ja kertomassa viimeisimmät kuulumiset omaishoidon tukeen liittyvistä asioista. Tapaamista varten tein pienen kuvauksen Muonion kunnan omaishoidon tilanteesta.	Mukana liite yhteenvedosta. Sain olla mukana vanhustyöohjaajan kanssa tekemässä kotikäyntejä. omaishoidontuki päätöksiä, omaishoitospimumuksia sekä hoito- ja palvelusuunnitelmia. Myös kuljetuspalvelu päätösten teoissa olin mukana. Mukana oli Enontekiöltä Anne-Maria Näkkäläjäervi, Mira Alatalo ja Minttu Vaitinen Enontekiö projektityöntekijät, Joonas Sippola sosiaaliohittaja. Muoniota edustivat Pirkko Kuru vanhustyöohittaja, kotisairaanhoidaja Tiina Pieskä ja Kerttu Vesterinen. Omaiset ja läheiset liitosta oli saapunut Sirkka Nissi-Onnela. Tapaaminen oli mielenkiintoinen ja palaute oli kiitettävä.
Muoniolle omien omaishoidontuen myöntämisperusteiden laatiminen	Lokakuun alussa aloitin omaishoidontuen myöntämisperusteiden laatimisen Muonion kunnalle. Myöntämisperusteet sain valmiiksi lokakuun lopulla, jonka jälkeen luovutin sen sosiaaliohittajan ja vanhustyön ohittajan luettavaksi. Perusteita tarkasteltiin palaverissa marraskuun lopulla ensimmäisen kerran. Joulukuun puolessa välissä tarkastelu tapahtui toisen kerran, tammikuun alussa kolmannen kerran ja tammikuun puolessa välissä neljännen kerran. Tarkastelu palaverissa oli mukana sosiaaliohittaja Aila Törmänen ja vanhustyöohittaja ja Pirkko Kuru, joka toimii Muonion kunnassa omaishoidontuesta päättävänä virkailijana.	Lähinnä tarkastelimme kirjoitettua tekstiä, sisällöltä ja tekstin ulkoasua, mikä menikin läpi pienen korjauksin. Mukana liitteet : - Omaishoidon myöntämisperusteet Muonion kunta - Lapsiperheiden omaishoidon tukihakemus - Omaishoidon tukihakemus pitkäaikaisairaant - Omaishoidon tuki/ asiantuntijalausunto

Videopalaveri Enontekiö- Muonio	Enontekiö –Muonio video palaverissa 16.1. käytiin keskustelua yhteisestä mittaristosta, - pisteytyksistä, - palkkioluokista ja – palkkioiden summasta.	Mietittäväksi jäi vielä yhteiset palkkioluokat ja - pisteytykset, sekä mahdollinen yhteinen omaishoidon tuki mittaristo Enontekiön kunnan kanssa Hakulomakkeet muokattiin samanlaisiksi, erotuksena vain kummallakin kunnalla omalla vaakunalla ja - yhteystiedoilla varustettu.
---------------------------------	--	---

Kehittämistehtävän tavoite oli kehittää omaishoidontukea Muonion kunnan alueella osana ikäihmisen kotona sumista tukevia palveluja.

Suurena puutteena koettiin omien omaishoidontuen myöntämisperusteiden puuttuminen kunnasta.

Omaishoidon myöntämisperusteet ovat olleet lähinnä Rava-indeksi lukemat, lääkärin antama B tai C -lausunto, laki omaishoidontuesta ja sosiaalilautakunnan antamat ohjeet, sekä päätöksen tekijän oma harkinta päätöstä tehtäessä. Suurimmaksi osaksi päätökset kuitenkin tehdään Rava-indeksi lukeman perusteella.

Ravalla ei kuitenkaan voi mitata esim. lapsen toimintakykyä eikä mielellään sitä voi käyttää alle 65 vuotiaalle.

Lasten arvioinnissa käytetään Ravatarta, Kemijärven kaupungin mallia Omaishoidon tuki ” Sairaana lapsen toimintakyvyn kartoitus- ja luokitus” , sekä kehitysvamma ohjaajan antamaa mielipidettä lapsen kehityksestä.

Minulla oli mahdollisuus seurata käytännössä omaishoidontuki prosessia, alusta loppuun asti. Sain olla mukana monessa päätöksenteko tilanteessa niin myönteisessä kuin kielteisessä. Tulin huomaamaan käytännössä sen ettei ainoastaan Rava-indeksin perusteella voi tehdä oikeudenmukaisia päätöksiä omaishoidon tukeen, vaikkakin lakia omaishoidontuesta ja sosiaalilautakunnan antamia ohjeita noudatetaan mahdollisimman tarkoin.

Mielestäni Rava- indeksi lukema alkaa liian korkealta. Muonion kunnassa alin omaishoidon tukeen oikeuttava indeksilukema on, 2.71 kun ottaa vielä huomioon sen, että palkkioluokkia on vain II ja III luokka käytössä, sekä raskaan siirtymävaiheen palkkio . Palkkioluokissa voisi olla myös I palkkioluokka käytössä.

Esitin mittariston vaihtamista uudenlaiseen kattavampaan mittaristoon, jota myös Enontekiö kokeilijä käytännössä ja totesi sen hyvin toimivaksi. Omaiset ja läheiset liiton omaishoidontuki mittaristo oli ehdotus, joka antaisi laajemmän näkökulman omaishoidontuki päätöksen tekoa varten.

Annettavat sosiaalipalvelut ovat Muonion kunnassa kohdallaan mm. omaishoidontukea saavalle asiakkaalle koptipalvelun antamat palvelut ovat maksuttomia arkisin klo. 8-16 välisenä aikana. Tämä järjestelmä on aika harvassa kunnassa käytössä.

Myös omaishoitajalle on järjestetty mahdollisuus saada viettää lakisäänteiset vapaapäivänsä, järjestämällä omaishoidettavalle laadukkaan hoidon kyseiseksi ajaksi.

Omaishoitajia myös kannustetaan käyttämään vapaapäivänsä ja muutoinkin seurataan omaishoitajan jaksamista hoitotyössään.

Asiakkaita informoidaan hyvin saatavilla olevista palveluista ja joustetaan palveluiden järjestämisessä mahdollisimman hyvin asiakasta palvelevaksi.

Enontekiön omaishoidontuki hankeyöntekijän (Miinttu Vaittinen) kanssa käytiin pariin otteeseen yhteisiä palaverieja lähinnä kummankin kunnan käytännöistä omaishoidontuen myöntämisperusteista, uudesta mittaristosta, jota kumpikin kunta voisi käyttää, palkkioluokista , pistevykyksistä ja palkkion summista.

Mittariston uusimisesta Enontekiön kanssa yhteiseksi neuvoteltiin video palaverissa 16.1.2013, jolloin sovittiin jatko käsittely asiasta uuteen video palaveriin, mikä on helmikuun 13 päivä. Tässä palaverissa en ole läsnä, hankeyöntäni päätyy 31.1.2013.

Uudet pistevykykset ja palkkioluokat on tarkoitus ottaa käyttöön Muonion kunnassa asteittain syyskuuhun mennessä, mikäli käytäntöä päätetään muuttaa. Enontekiön kanssa käytiin neuvotteluja yhteisistä uusista mittaristoista ja palkkioluokkien pistevykyksistä .

Myös omaishoidontuki hakulomakkeiden uusiminen lapsiperheille ja pitkäaikaissairaille, oli Enontekiön kanssa keskustelussa, mitkä sitten uusittiinkin samanlaisiksi.

Kummallekin kunnalle tuli omalla vaakunalla varustetut hakemuslomakkeet. (Video palaveri Enontekiö – Muonio 16.1.2013)

Tukea sain ennen kaikkea vanhustyön ohjaajalta (Pirkko Kurru), jonka kanssa tein suurimmaksi osaksi yhteistyötä käytännössä. Yhteistyössä tehtiin omaishoidontuki päätöksiä, kotikäyntejä ja hoito- ja palvelusuunnitelmia. Sain myös laatia omaishoidontuki päätöksiä, hoitosopimuksia sekä hoito- ja palvelusuunnitelmia. Omaishoidontuki hakemuksia tuliikin Muonion kunnassa hanketyöni aikana kaikkiaan kahdeksan, joista yksi oli lapsi ja loput pitkäaikaissairaita. Kietteisä päätöksiä tehtiin kaksi Rava – indeksi lukeman jäädessä liian alhaiseksi, myönteisiä päätöksiä tehtiin viisi.

Tukea sain myös maanantaisilta tuki tiimipalavereilta ja Enintekijällä työskentelevältä kehittäjä työntekijältä Minttu Vaitiselta. Ei pidä unohtaa myöskään Sirkka Nissi-Onnelaa, joka on antanut aina vastaukset esittämieni kysymyksiin ja hyvää tietoa omaishoidon tuki asioissa.

ARVIOINTI

Kehittämistyön aikana Muonion kunnalle saatiin omat omaishoidontuen myöntämisperusteet, vaikkakin jäivät sosiaalilautakunnan hyväksyntää vaille. Perusteet palvelevat niin omaishoidontuki asiakkaita kun päättäjiäkin.

Omaishoidontuki asiakkaat ovat saman arvoisessa asemassa päätöksen teko vaiheessa. Päätöksen tekijällä on helpompi tehdä oikeanlaiset päätökset kun myöntämisperusteet ovat selkeät.

Miinus puolena koin sen ettei löytynyt riittävästi aikaa käsitellä kirjoittamaani omaishoidontuen myöntämisperusteita aikaisemmassa vaiheessa, joten kehittämistyöni jäi hieman keskeneräiseksi.

Lisäksi tein Muonion kunnalle siivouksen palveluseteli järjestelmän, mikä palvelee kotipalvelun – ja omaishoidontuenpiirissä olevia asiakkaita, mikä käsitellään sosiaalilautakunnassa 30.1.2013.

Kehittämistyö oli hyvin mielenkiintoinen ja mukaansa tempaava. Olen todella iloinen, että minulla oli mahdollisuus osallistua tähän työhön.